

Brainstorm Caribisch deel van het koninkrijk

Donderdag 1 februari 2024

14.30 - 16.00 uur

Aanwezig:

Nikki Leyte (Brabantse Delta), Petra Goessen (HHNK), Céline de Visser (Limburg), Milagros Sosa Landeo (NZV), René Eisenga (Rijn & IJssel), Eric Kuindersma, Anne Maaïke Koeneman (WDOD), Ytzen Faber (Wetterskip Fryslan), Giacomo Galli (IenW).

Afwezig met kennisgeving:

Johan Oosterbaan (Rijnland), Frank Tibben (AGV/WWn)

1. Welkom deelnemers, toelichting op doel bijeenkomst

Doel van deze bijeenkomst is de verwachtingen van elkaar, zowel tussen IenW en de waterschappen als tussen waterschappen onderling, helder te krijgen, door een open gesprek over wat ieder voor ogen heeft bij een samenwerking in de Cariben.

2. Toelichting IenW, Giacomo, op recente ontwikkelingen in de Cariben (klimaatadaptatie BES)

Voor de BES eilanden is zowel klimaatmitigatie als -adaptatie van belang. De nadruk ligt op ondersteuning van de BES eilanden op het vlak van klimaatadaptatie, waarbij de vorm van dat proces vrij is en aan moet sluiten op de wensen van de eilanden. Bonaire vraagt om een klimaattafel als ondersteuning van de dialoog. Saba en Sint Eustatius hebben meer behoefte aan ondersteuning van de planontwikkeling. Een belangrijke ontwikkeling dat van invloed is op het hele proces is de dagvaarding van Greenpeace waarbij de staat wordt verweten niet voldoende te doen voor Bonaire in het licht van klimaatverandering. IenW ziet voorlopig drie fases voor zich bij het vormgeven van de ondersteuning op klimaatadaptatie, maar hecht eraan dat de eilanden zelf in de lead zijn, ter voorkoming van te technocratische oplossingen:

1. Identificeren wat er op de eilanden afkomt, concrete betekenis voor de eilanden.
2. Identificatie maatregelen en (kennis)vragen.
3. Identificatie randvoorwaarden, bijvoorbeeld juridische en financiële implicaties.

De door IenW gevraagde inzet vanuit de waterschappen is vooralsnog meer operationeel-strategisch: op operationeel niveau meedenken over de vraagstukken op de eilanden. De eilanden zelf ontbreekt het aan capaciteit om de juiste vragen te formuleren.

4. Toelichting Rijn en IJssel, René, op recente ontwikkelingen rond hun inzet op Bonaire

Rijn en IJssel heeft samen met HHNK (kennis kustbescherming en Texel) en Limburg (waterzuivering) onderzoek gedaan op Bonaire naar waar Bonaire op het vlak van waterbeheer de komende jaren behoefte aan heeft. Hieruit is een advies naar voren gekomen dat uiteenvalt in twee sporen:

1. Wegwerken van achterstallig onderhoud.
2. Opstellen van een water(beheer)plan (een plan dat tussen een provinciaal en een waterschapsplan inligt) met meerjarenbegroting.

Het tweede spoor kan ook de basis vormen voor het gesprek met het Rijk over wat op de eilanden nodig is. Om te voorkomen dat Bonaire zonder overleg een wensenlijstje, gebaseerd op de input van R&IJ, dropt bij IenW, is een afgesproken een soort diehoeksverband te hanteren: Bonaire, R&IJ en IenW. R&IJ brengt uren in, de onkosten moeten door Bonaire en/of IenW worden gedekt. Inmiddels is er een nieuw bestuurscollege op Bonaire waarmee nog geen afspraken zijn gemaakt.

De door R&IJ gevraagde inzet vanuit de waterschappen is een meer concrete uitvraag voor specifiek Bonaire. Wel kan R&IJ zich goed vinden in een meer coördinerende rol, waarbij inzet op Saba en Sint

Eustatius nog niet duidelijk is. Op een meer abstract niveau zijn daar natuurlijk vergelijkbare mogelijkheden.

6. Toelichting Hollands Noorderkwartier, Petra Goessen, op recente ontwikkelingen in samenwerking met Curaçao

HHNK heeft een samenwerking lopen met Curaçao vanuit de ervaringen van HHNK op Texel. De uitwisseling, in de vorm van peer-review, tussen beide eilanden geldt als een veilig platform om in kleine communities, waar korte lijntjes de norm zijn, te kunnen laveren. Andere eilandcommunities (denk aan in Denemarken en Duitsland, maar ook Fiji, Marianna Islands, Hawaii) tonen interesse om te willen deelnemen. Medio 2024 komt er een voorstel voor opschaling waarbij behoud van laagdrempelige samenwerking en uitwisseling cruciaal is. De onderwerpen waarop nu uitwisseling plaatsvindt zijn:

1. Handhaving.
2. Omgaan met droogte en uitvoering van maatregelen.

HHNK kan zich goed vinden in een meer coördinerende rol.

7. Open gesprek over mogelijkheden voor samenwerking in en met de Cariben

- Hoe leeft het onderwerp binnen het betreffende waterschap?
- Wat heb je voor ogen als we het hebben over een samenwerking in en met de Cariben?
- Wat voor soort inzet zou je willen leveren?
- Wat is er aan capaciteit beschikbaar?
- Wat heb je nodig om inzet te kunnen garanderen?
- En andere relevante vragen...

Brabantse Delta – Nikki

Het onderwerp leeft en kan rekenen op positieve bijval. Belangrijk argument om ook in het Caribisch deel van het koninkrijk actief te willen zijn is het gevoelde belang om het eigen koninkrijk op orde te moeten hebben wanneer je je internationaal profileert op je kennis omtrent waterbeheer. De aanpak van R&IJ sluit goed aan bij de ideeën van Brabantse Delta. Vanuit de pot met buitenlanduren zijn nog uren beschikbaar. De vraag is echter of inzet in het eigen koninkrijk ook uit de pot moeten plaatsvinden. Ook is de vraag of de juiste personen (qua specifieke kennis) ook beschikbaar zijn. Nikki neemt contact op met Breda vanwege de sterke band die die stad met Bonaire heeft. Brabantse Delta is, indien gewenst, bereid een meer coördinerende rol op te pakken.

WDOD – Anne Maaïke

Het onderwerp leeft nog niet heel sterk op de eilanden, de genoemde voorbeelden vanuit IenW, R&IJ en HHNK maken het visueel. En presentatie in de CINTER zou goed zijn. De bestuurder binnen WDOD staat echter positief tegenover inzet in de Cariben. Wederkerigheid in de uitwisseling van kennis/inzet is daarin een must (denk aan droogte, de beperkingen van inzet van technologische ontwikkelingen, etc.). Bij inzet zou dus gezocht moeten worden naar een gezamenlijke opgave. Vraagstukken zouden bijvoorbeeld gebundeld kunnen worden. Het is wenselijk om aan een pool van inzetbare collega's te kunnen werken zodat er ook meerdere collega's ervaring kunnen opdoen. Ook WDOD wil nagaan of inzet aan uren uit de 'gewone' bezetting kan i.p.v. de beschikbare buitenlanduren.

NZV – Milagros

Binnen NZW is enthousiasme aanwezig om een actievere inbreng te hebben. Belangrijke thema's: klimaatadaptatie, ruimtelijke ontwikkeling, waterbeheer, waterkwaliteit. Beschikbare uren moet intern worden nagegaan. De vraag is hoe de coördinatie daarvan eruit zou moeten zien (rollen en concrete vraag aan de waterschappen).

Wetterskip – Ytzen

Het onderwerp leeft beperkt. Wel is er een duidelijke link met de eilanden die in beheer van het Wetterskip zijn. Het eigen management (zowel dijkgraaf als SD) zijn positief, maar er is nog geen concreet beeld van de invulling van een mogelijke samenwerking. Duidelijk is dat er een andere constructie gevonden moet worden om uren beschikbaar te stellen vanuit de lijn, en daarmee buiten de buitenlanduren om, lijkt dan voor de hand te liggen. De capaciteit van buitenlanduren wordt immers volledig benut door de Blue Deal. Wederkerigheid in samenwerking en vraag gestuurd werken staat ook hier voorop. Presentaties intern het Wetterskip over wat er al aan samenwerking plaatsvindt en wat mogelijk/nodig is, kunnen helpen. Een actievere en meer coördinerende rol wordt niet uitgesloten.

Rivierenland – Eric

Het onderwerp leeft binnen het waterschap als in dat er een hoop sympathie voor is. Een echt inhoudelijk beeld van hoe inzet eruit zou kunnen zien is er (nog) niet. Er is capaciteit beschikbaar, maar dat is ook afhankelijk van de specifieke vraag. Wederkerigheid en het belang van beheer & onderhoud zijn essentieel. Het management zal mee willen worden genomen in de ontwikkelingen wanneer de vraag concreter wordt.

Limburg – Céline

Een voortzetting van de huidige inzet, het leveren van enkele experts, zoals nu samen met R&IJ op Bonaire is zeker mogelijk. Het huidige beleid van Limburg sluit inzet buiten de Blue Deal ook niet uit. Eventueel verbreden of uitbreiden van de huidige inzet moet eerst bestuurlijk besproken worden. In twee weken treedt een nieuwe dijkgraaf aan wat meer duidelijkheid zal geven over mogelijke inzet. Verwachting is met de nieuwe PH dat dit niet op de heel korte termijn prioriteit kent. De samenvoeging van Waterschap Limburg met Waterbedrijf Limburg biedt mogelijk ook kansen. Er is intern absoluut een positieve houding. Ook hier de wens om uren niet te laten vallen onder buitenlanduren. Het kunnen leren van elkaar/wederkerigheid, is wederom een must. Inzet dient vraaggestuurd te zijn.

Unie van Waterschappen - Piebe

De unie is positief over inzet vanuit DWA in het Caribisch deel van het Koninkrijk. De capaciteit om de DWA inzet, op operationeel niveau, volledig te coördineren is echter heel beperkt. De unie kan wel de lead nemen in de communicatie en afstemming met de departementen (zoals IenW) in Den Haag en het voortouw nemen in de vormgeving van die inzet van DWA op de eilanden. Het onderwerp leeft, buiten de internationale werkgroep om, nog niet sterk binnen de unie.

6. Formulering gezamenlijke lijn, conclusies en vervolgstappen

Drie waterschappen zijn momenteel al actief op de eilanden: Hollands Noorderkwartier (op Curacao) en Rijn & IJssel (op Bonaire) met ondersteuning van Limburg en Hollands Noorderkwartier.

Alle aanwezige waterschappen hebben tijd beschikbaar of willen zich inzetten om de vraag, om tijd beschikbaar te maken voor inzet in het Caribisch deel van het Koninkrijk, voor te leggen aan management en/of het bestuur. Cruciaal is de match tussen de gevraagde expertise en de beschikbare capaciteit/expertise binnen de waterschappen. Vier waterschappen kunnen zich ook een actievere rol voorstellen. Dit zijn: Rijn & IJssel, Brabantse Delta, Hollands Noorderkwartier en mogelijk Wetterskip Fryslân.

Voorwaarden om inzet te kunnen organiseren:

- Een concrete vraag vanuit de departementen en/of de eilanden voor specifieke expertise/inzet (hoe concreter, hoe makkelijker) is essentieel om een match te vinden.
- Wederkerigheid in de thematiek van de vraag is nodig om inzet vanuit alle aanwezige waterschappen te kunnen borgen.

- Een heldere coördinatie van de gezamenlijke inzet vanuit DWA is essentieel.

BES en CAS

Er wordt geen wezenlijk verschil gevoeld tussen inzet op de BES of op de CAS. Het is vooral dat er staatsrechtelijk verschillen zullen zijn. Qua type samenwerking zal er sowieso per eiland waarschijnlijk een verschillende wens en dus aanpak zijn.

Twee concrete leads die kunnen leiden tot een concrete vraag aan de waterschappen:

- Klimaatadaptatieagenda van IenW voor de BES
- Uitwisselingsfaciliteit van VNGi voor het Caribisch deel van het Koninkrijk

Vervolg bestaat uit:

- Ieder: Interne gesprekken waterschappen om ureninzet voor de Caribische eilanden uit de algemene middelen te laten gaan en niet specifiek de buitenlanduren.
- René en Piebe: Voortzetten gesprekken IenW, verkenning hoe een concrete vraag eruit zou kunnen zien, in gedachten houdend dat de kracht van de waterschappen vooral op het operationele vlak (waaronder beheer en onderhoud) ligt en wederkerigheid in de thematiek belangrijk is.
- Piebe: Afzonderlijke gesprekken met vier waterschappen geïnteresseerd in coördinatorsrol om te bespreken hoe die rol eruit kan zien en wat er daarvoor nodig is.
- IenW: Wat willen de eilanden? Gesprek met hen kan in eerste instantie verlopen via het bredere stakeholderoverleg van IenW met de BES en de Europees Nederlandse partijen.

Om verder te verkennen

- Een programmatische aanpak voor de inzet vanuit DWA, waarbij de hoofdfocus zou kunnen leggen op het meedenken op operationeel niveau over vraagstukken op de eilanden.